

B.A. Semester - 2 (CBCS) Examination
March/April – 2026 (New Course)
SANSKRIT P3: HITOPADESH-MITRALABH (ELE-1)

Time: 2:30 Hours

Marks: 70

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

- પ્રશ્ન-૧ (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે ગદ્યખંડોનું ભાષાંતર કરો. (૦૮)
- Que-1 (A) Translate any two of the following passages. (08)
- ૧) અસ્તિ ગોદાવરીતીરે વિશાલઃ શાલ્મલીતરુઃ । તત્ર નાનાદિગ્દેશાદાગત્ય રાત્રૌ પક્ષિણો નિવસન્તિ । અથ કદાચિદવસન્નયાં રાત્રાવસ્તાચલચૂડાવલમ્બિનિ ભગવતિ કુમુદિનીનાયકે ચંદ્રમસિ લઘુપતનકનામા વાયસઃ પ્રબુદ્ધઃ કૃતાન્તમિવ દ્વિતીયમાયાન્તં વ્યાધમપશ્યત્ । તમવલોક્યાચિન્તયત્ અથ પ્રાતરેવાનિષ્ટદર્શનં જાતમ્ । ન જાને કિમનભિમતં દર્શયિષ્યતિ । ઇત્યુક્ત્વા તદનુસરણક્રમેણ વ્યાકુશ્ચલિતઃ ।
 - ૨) અથ કદાચિચ્ચિત્રાઙ્ગનામા મૃગઃ કેનાપિ વાસિતસ્તત્રાગત્ય મિલિતઃ । તતઃ તત્પશ્ચાદાયાન્તં ભયહેતુમાલોક્ય મન્યરો જલં પ્રવિષ્ટઃ । મૂષકશ્ચ વિવરં ગતઃ । કાકોઽપ્યુડીય વૃક્ષાગ્રમારૂઢઃ । તતો લઘુપતનકેન સુદૂર નિરૂપ્ય ભયહેતુર્ન કોઽપ્યાયાતીત્યાલોચિતમ્ । પશ્ચાત્ તદ્વચનાદાગત્ય પુનઃ સર્વે મિલિત્વા તત્રયોપવિષ્ટાઃ । મન્યરેણોક્તમ ભદ્રમ્ । મૃગ સ્વાગતમ્ । સ્વેચ્છ્યોદકાદ્યાહારોઽનુભ્યતામ્ । અત્રાવસ્થાનેન વનમિદં સનાથ ક્રિયતામ્ । ચિત્રાઙ્ગો ભૂતે- લુબ્ધકત્રાસિતોઽહં ભવતાં શરણમાગતઃ । ભવદ્ભિઃ સહ સખ્યમિચ્છામિ ।
 - ૩) અસ્તિ કાન્યકુબ્જવિષયે વીરસેનો નામ રાજા । તેન વીરપુરનામ્નિ નગરે તુઙ્ગબલો નામ રાજપુત્રો ભોગપતિઃ કૃતઃ । સ ચ મહાઘનસ્તરુણ એકદા સ્વનગરે ભ્રામ્યન્નતિપ્રોઢયૌવનાં લાવણ્યવતી નામ વણિકપુત્રવધૂમાલોકયામાસ । તતઃ સ્વહર્મ્યં ગત્વા સ્મરાકુલમતિસ્તસ્યાઃ કૃતે દત્તીં પ્રેષિતવાન્ ।
- પ્રશ્ન-૧ (બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પંક્તિ સસંદર્ભ સમજાવો. (૦૬)
- Que-1 (B) Explain any two of the following with reference to the context. (06)
- ૧) અજરામરવત્ પ્રાજ્ઞો વિદ્યામર્થં ચ ચિન્તયેત્ ।
 - ૨) કોઽર્થઃ પુત્રેણ જાતેન યો ન વિદ્વાન્ન ધાર્મિકઃ ।
 - ૩) પરિવર્તિનિ સંસારે મૃતઃ કો વા ન જાયતે ।
 - ૪) ધર્મેણ હીનાઃ પશુભિઃ સમાનાઃ ।
- પ્રશ્ન-૨ ભારતીય કથા સાહિત્ય વિષે વિસ્તૃત માહિતી આપો. (૧૪)
- Que-2 Give detailed information about 'ભારતીય કથાસાહિત્ય' । (14)
- અથવા / OR
- પ્રશ્ન-૨ પ્રાણીકથાનાં ઉદ્ભવ અને વિકાસ પર સમીક્ષાત્મક નોંધ લખો.
- Que-2 Write a critical note on the origin and development of the Animal stories.
- પ્રશ્ન-૩ પંડિત નારાયણ ભટ્ટની શૈલીની સવિસ્તર ચર્ચા કરો. (૧૪)
- Que-3 Discuss the style of Pandit Narayan Bhatt in detail. (14)
- અથવા / OR
- પ્રશ્ન-૩ હિતોપદેશ-મિત્રલાભના વિષયવૈવિધ્ય પર વિવરણાત્મક નોંધ લખો.
- Que-3 Write a descriptive note on the subject diversification of 'હિતોપદેશ-મિત્રલાભ'
- પ્રશ્ન-૪ વાઘ અને લોભી મુસાફરની કથા આવેખી વર્તમાન સમયમાં તેની પ્રાસંગિકતાની ચર્ચા કરો. (૧૪)
- Que-4 Retell the story of the tiger and the greedy traveler and discuss its relevance in the present time. (14)
- અથવા / OR
- પ્રશ્ન-૪ સંશયશીલ શિયાળની કથા આવેખી તેમાંથી મળતા બોધનું નિરૂપણ કરો.
- Que-4 Write a story about the skeptical fox and illustrate the lesson learned from it.
- પ્રશ્ન-૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે વિષય પર ટૂંકનોંધ લખો (૧૪)
- Que-5 Write short notes on any two of the following topics. (14)
- ૧) હિતોપદેશ-શીર્ષક
 - ૨) સુપુત્ર- કુપુત્ર
 - ૩) મિત્રમહિમા
 - ૪) ગીધ-બિલાડાની કથા
